

International Science Group

ISG-KONF.COM

V

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC
AND PRACTICAL CONFERENCE
"MODERN TECHNOLOGIES AND PROCESSES OF
IMPLEMENTATION OF NEW METHODS"**

Madrid, Spain

February 06 - 09, 2024

ISBN 979-8-89292-746-8

DOI 10.46299/ISG.2024.1.5

PHARMACEUTICS		
54.	Tymchenko Y., Pron O., Moroz V. INFLUENCE OF TOPICAL CORTICOSTEROIDS ON THE DYNAMICS OF THE SKIN INFECTIOUS PROCESS DURING EXACERBATIONS OF ECZEMATOUS DERMATITIS	279
55.	Пилипчук П.Е., Богату С.І., Рожковський Я.В. ЗАСТОСУВАННЯ ЛІКАРСЬКИХ РОСЛИН У КОМПЛЕКСНОМУ ЛІКУВАННІ КСЕРОСТОМІЇ	283
56.	Подопригора М.К., Богату С.І. ФАРМАКОГНОСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ЛІКАРСЬКОГО ЗБОРУ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ НЕПРИЄМНОГО ЗАПАХУ З РОТОВОЇ ПОРОЖНИНИ	289
PHILOLOGY		
57.	Bikezina A. PHRASEOLOGICAL PICTURE OF THE WORLD IN LINGUISTICS	294
58.	Bikezina A. CONCEPT AND CONCEPTUAL PICTURE OF THE WORLD IN LINGUISTICS	296
59.	Bikezina A. ENGLISH LANGUAGE PICTURE OF THE WORLD AND ITS FEATURES	298
60.	Voinalovych L. THE USAGE OF SMALL LITERARY FORMS IN THE COURSE OF LEARNING A FOREIGN LANGUAGE	300
61.	Войнова М.В. ІМЕННИК РИМО-КАТОЛИКІВ МІСТЕЧКА МОНАСТИРИЦЕ ЛИПОВЕЦЬКОГО УЇЗДУ КИЇВСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ	302
62.	Войнова М.В. ЛІНГВІСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ІМЕННИКА СЕЛА СЛОБОДИЦЕ ГАЙСИНСЬКОГО РАЙОНУ ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ	306
63.	Тарасюк А.М. СИНТАКСИЧНІ ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ: ЧЛЕНУВАННЯ ТА ОБ'ЄДНАННЯ РЕЧЕНЬ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ "THE LORD OF THE RINGS" ДЖОНА РОНАЛЬДА РУЕЛА	310

СИНТАКСИЧНІ ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ: ЧЛЕНУВАННЯ ТА ОБ'ЄДНАННЯ РЕЧЕНЬ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ РОМАНУ “THE LORD OF THE RINGS” ДЖОНА РОНАЛЬДА РУЕЛА

Тарасюк Анна Миколаївна

Старший викладач

Білоцерківський національний аграрний університет

Необхідність застосування синтаксичних трансформацій у перекладі, як правило, зумовлена особливостями актантної структури речень мови оригіналу та мови перекладу.

Проте, водночас, слід зазначити, що у сучасній теорії перекладу проблема деяких синтаксичних перекладацьких трансформацій ще не отримала докладного висвітлення. Різні дослідники виділяють різну кількість таких трансформацій та пропонують різні способи їх класифікацій.

Перестановка як вид перекладацької трансформації - це зміна положення мовних елементів в тексті перекладу в порівнянні з тексту оригіналу. Елементи які піддаються перестановці, це слова, словосполучення, частини складного речення і самостійне речення в будові тексту. Дану трансформацію ще називають пер мутацією [4, с.53].

Заміна – другий вид перекладацьких трансформацій. У переважній більшості випадків перекладу англійське слово однієї частини мови перекладається українською мовою словом тієї ж частини мови. Це найбільш розповсюджений і багатогранний вид перекладацьких трансформацій. Під час перекладу заміні можуть підлягати форми слів, частини мови, члени речення. Тобто існують граматичні та лексичні заміни. Заміна частини мови – найбільш розповсюджений приклад перекладацьких трансформацій. Існує також заміна віддієслівного іменника на дієслово в особовій формі, заміна прикметника на прислівник. При заміні члени речення слова і групи слів в тексті перекладу використовуються в інших синтаксичних функціях, ніж їх відповідник в тексті оригіналу, іншими словами, відбувається перебудова синтаксичної схеми побудови речення.

Трансформація заміни застосовується у тих випадках, коли збереження частиномовної характеристики слова, що перекладається, призводить до порушення граматичних норм мови перекладу та норм слововживання [4, с.52].

Причиною, що викликає необхідність введення / додавання певних одиниць у текст перекладу, є те що можна назвати ‘формальною невираженістю’ семантичних компонентів словосполучення в мові оригіналу. Розглядаючи цю трансформацію, вбачається необхідним зробити наступне застереження. Як відомо, перекладач не має права щось додавати від себе до змісту тексту, що перекладається. Всі смислові зміни, в тому числі додавання, повинні робитися за

межами тексту перекладу – у виносках, посиланнях, коментарях, які знаходяться поза текстом, що перекладається.

Коли йдеться про додавання, мають на увазі експліцитне вираження частини імпліцитного смислу оригіналу в тексті. Трансформація додавання полягає у введенні в переклад лексичних елементів, що відсутні в оригіналі, з метою правильної передачі смислу речення (оригіналу), що перекладається, та дотримання мовленнєвих і мовних норм, що існують у культурі мови перекладу [4, с.48].

Вилучення – це явище, прямо протилежне додаванню. Говорячи про цю трансформацію, слід зробити застереження, яке релевантне і для трансформації додавання. Перекладач від себе, тобто довільно, не може вилучати нічого зі змісту тексту, що перекладається. Вилучати можна лише ті елементи смислу, що певним чином дублюються в оригіналі за нормами мови оригіналу або передача яких мовою перекладу може порушити норми останньої.

Для цього застосовується трансформація вилучення – виправдане з точки зору адекватності перекладу, в першу чергу норм мови перекладу, усунення в тексті перекладу тих плеонастичних або тавтологічних лексичних елементів, які за нормами мови перекладу є частинами імпліцитного смислу тексту.

Членування речення має місце тоді, коли одне складне речення перетворюється у низку з двох або більше речень. Причинами членування великого складного речення є перш за все забезпечення кращої читабельності тексту, оскільки читачеві буває важко орієнтуватися у логіко-смислових зв'язках компонентів таких складних речень [5, с.306].

Об'єднання речень – спосіб перекладу, протилежний членуванню, при якому синтаксична структура в оригіналі перетворюється шляхом з'єднання двох чи більше простих речень. Об'єднання речень використовується, як правило, в умовних відмінностях синтаксичних або стилістичних традиціях.

Конкретизація – це заміна слова або словосполучення мови оригіналу з більш ширшим референціальним значенням слова або словосполучення мови перекладу з більш вузьким значенням [1, с.64].

Генералізація – явище, протилежне конкретизації – заміна одиниці мови оригіналу, що має вузьке значення, одиницею мови перекладу з більш ширшим значенням.

Суть *антонімічного перекладу* полягає в трансформації стверджувальної конструкції в заперечну і навпаки, заперечну в стверджувальну, яка супроводжується заміною одного із слів речення, яке перекладається, мови оригіналу на його антонім мови перекладу.

Інтерпретація вислову – розуміння значення з англійського сталого вислову і переклад його на українську мову за допомогою інших лексичних методів.

Об'єднання речень – трансформація протилежна членуванню. Це спосіб перекладу при якому синтаксична структура в оригіналі перетворюється шляхом з'єднання двох чи більше простих речень. Наприклад:

(1) *He began to say to himself: 'Perhaps I shall cross the River myself one day'. To which the other half of his mind always replied: 'Not yet' [J. R. R. T. ; c.97].*

Іноді він промовляв до себе: 'Мабуть, я теж колись перейду річку...', на що друга його половина душі відкликала: 'коли-небудь пізніше... не тепер' [В. М.; с.108].

Отже, у прикладі (36) об'єднано два речення, що передають пряму мову. На наш погляд це було не обов'язковим, так як це призводить до важчого сприйняття тексту. Чим довше речення, тим важче його сприймати.

(2) But in the meantime, the general opinion in the neighbourhood was that Bilbo, who had always been rather cracked, had at last gone quite mad, and had run off into the Blue. There he had undoubtedly fallen into a pool or a river and come to a tragic but hardly an untimely, end [J. R. R. T.; с.95].

Але в той час усі сусіди згодились, що Більбо й узагалі був трошки недоумкуватий, а згодом зовсім з глузду з'їхав і чкурнув світ заочі, а там уже мабуть; звалився у який-небудь ставок чи річку, де знайшов свій, хоч і сумний, але цілком вчасний кінець [В. М.; с.76].

У прикладі (2) об'єднано два речення, які розділені між собою крапкою з комою. Перше містить у своєму складі три речення: S1 [*But in the meantime, the general opinion in the neighbourhood was that*] S2 [*Bilbo had at last gone quite mad and had run off into the Blue*] S3 [*who had always been rather cracked*]. У перекладі містяться всі ці три речення першого + друге, яке вміщує в собі ще два S¹ [*There he had undoubtedly fallen into a pool or a river*] and S² [*undoubtedly fallen into a pool or a river*]. На нашу думку таке з'єднання не досить прийнятне, так як чим довше речення тим важче його сприймати читачеві.

(3) He refused to go into mourning; and the next year he gave a party in honour of Bilbo's 112th birthday, which he called a Hundred – weight Feast. But that was short of the mark, for twenty guests were in rited, and there were several meal sat which it snowed food and rained drink, a hobbits say [J. R. R. T.; с.96].

Він відмовився носити жалобу за дядьком і наступного року відсвяткував 112-у річницю, хоча й досить скромно: запрошених було лише двадцять, зате до столу було подано гори наїдків та розливні озера напоїв, згідно з улюбленим прислів'ям гобітів [В. М.; с.77].

На прикладі (3) показано як об'єднуються речення. У даному випадку, вони розділені таким розділовим знаком як двокрапка. Також у реченні присутня така синтаксична трансформація як вилучення: вилучено '*which he called a Hundred – weight Feast*', і така трансформація як додавання: додано словосполучення '*згідно з улюбленим прислів'ям гобітів*'.

Членування речення, має місце тоді коли одне складне речення перетворюється у низку з двох або більше речень. Речення членують на кілька менших тому що, це сприяє кращій читабельності тексту, так як читачеві буває важко орієнтуватися у логіко-сміслових зв'язках компонентів таких складних речень. Розглянемо членування речень на прикладі (39):

(4) As time went on, people began to notice that Frodo also showed signs of good 'preservation': outwardly he retained the appearance of a robust and energetic hobbits just out of his tweens [J. R. R. T.; с.97].

Минали роки, і народ помітив, що Фродо теж «непогано зберігся». Він не втратив вигляду міцного і бадьорого гобіта, який був десь у двадцять літ [В. М.; с.78].

У прикладі (4) підрядне речення першотвору розділене на два простих речення у друготворі. Це дає змогу більш легшому читанню тексту. Що в свою чергу забезпечує легше сприйняття смислу тексту.

Отже, англійська та українська мови мають різні типологічні характеристики, що зокрема проявляється у порядку слів (у порядку слідування членів речення), це спричиняє застосування перекладацьких синтаксичних трансформацій при відтворенні аналітичної мови (англійська) флективною (українська).

Список літератури:

1. Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови: Синтаксис / А. П. Загнітко – Д. : Дон НУ, 2001. – 662 с.
2. Зубков М. Г. Українська мова / М. Г. Зубков – Харків: Школа, 2005. – 496с. – (видання друге)
3. Карабан В. І. Переклад з української мови на англійську мову / В. І. Карабан – Вінниця: Нова Книга, 2003. – 608с.
4. David Crystal Encyclopedia of the English language / David Crystal – Cambridge University Press, 1999. – 490 p.
5. Пташніченко А. М. Вилучення та додавання як основні синтаксичні трансформації при перекладі художніх прозових творів з англійської на українську мову / А.М. Пташніченко // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Сер. Мовознавство. – 2014.- Вип. 1.(23). – С. 147-153.
6. Тарасюк А.М. Перестановка та заміна як основні граматики-синтаксичні трансформації при перекладі художніх прозових творів з англійської на українську мову / А. М. Тарасюк, І.О. Пилипенко // Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Сер.: Філологія. Журналістика. - 2022. - Т. 33 (72). - № 6, ч. 1. - С. 266-272.
7. Тарасюк А. М. Перекладацький аналіз трансформацій: членування та об'єднання речень при перекладі роману “The Lord of the Rings” Джона Рональда Руела / А. М. Тарасюк // Challenges of philological sciences, intercultural communication and translation studies in Ukraine and EU countries: International scientific and practical conference (October 30–31, 2020). – Venice, Italy, 2020.- P. 244-247. DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-588-90-7-66>.
8. Miram G. E. Translation Algorithms: Introduction to translation formalization / G. E. Miram – К. : 1998. – 276р.
9. Oxford Advanced Learner’s Dictionary of Current English. Seventh edition. – AS Harnty, 2006.

Джерела ілюстративного матеріалу

1. В. М. : Джон Рональд Руел Толкін Володар Перснів / переклад з англійського В. Морозов – К. : Ранок, 2007. – 778с.

2. Джон Рональд Руэл Толкин Властелин колец / Джон Рональд Руэл Толкин, перевод с англ. В. Муравьев, А. Кистяковский – М. : Росмен, 2002. – 960с.

3. *J. R. R. T.* : J. R. R. Tolkien The Lord of the Rings // The Fellowship of the Ring / J. R. R. Tolkien – М. : Рольф, 2001. – 288с.